Ulkoministeriö **8.11.2023**
Kansainvälisen kaupan osasto

HE 41/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024; Kilpailukyvyn ja viennin edistäminen yhteistyössä ulkoministeriön kanssa

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaosto on pyytänyt ulkoministeriön lausuntoa aiheesta HE 41/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi, teemana Kilpailukyvyn ja viennin edistäminen yhteistyössä ulkoministeriön kanssa.

Lausuntopyynnön kahteen kysymykseen ulkoministeriö toteaa seuraavaa:

- Onko vuoden 2024 talousarvioesityksellä vaikutuksia Business Finlandin ja ulkoasiainministeriön väliseen yhteistyöhön kilpailukyvyn ja viennin edistämisessä?

Ulkoministeriö toteaa, että Team Finland -verkoston ydintavoite on viennin edistäminen ja pienten ja keskisuurten yritysten kansainvälisen kasvun kiihdyttäminen. Verkoston tavoitteena on lisäksi Suomeen suuntautuvien kansainvälisten investointien ja matkailun edistäminen sekä osaamisen vahvistaminen. Ulkoministeriö ja Business Finland ovat Team Finland -verkoston ydintoimijoita, joihin kuuluvat myös työ- ja elinkeinoministeriö, Finnvera sekä Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset.

Team Finland -ulkomaantiimit rakentuvat Ulkoministeriön edustustoverkosta ja Business Finlandin vientikeskuksista, ja niiden maajohtajana toimii edustuston päällikkö. Ulkoministeriö ja Business Finland ohjaavat Team Finland -ulkomaanverkoston toimintaa yhteistoimintamalliin perustuen. Ulkoministeriö ja Business Finland vastaavat tahoillaan siitä, että Team Finland -ulkomaantiimien ohjaus ja tavoiteasetanta tapahtuvat yhteisen Team Finland -vuosisuunnitteluprosessin puitteissa.

Jokaisella verkoston ydintoimijalla on erityinen rooli verkoston palveluiden ohjauksessa. Business Finland auttaa yrityksiä ja yhteistarjoamaan pystyviä yritysryhmiä tunnistamaan ja tarttumaan merkittäviin kansainvälisiin markkinamahdollisuuksiin asiantuntija- ja verkottamispalvelujen sekä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiorahoituksen keinoin.

Ulkoministeriön Team Finland -vienninedistämispalvelut perustuvat ulkoministeriön ainutlaatuiselle arvovallalle ja globaalille läsnäololle. Ulkoministeriö auttaa yrityksiä kohdemarkkinoiden markkinatuntemuksessa, markkinamahdollisuuksien tunnistamisessa, yhteyksien luomisessa, kehitysrahoitusinstrumenttien hyödyntämisessä ja kaupan esteiden purkamisessa sekä kauppapolitiikkaa koskevassa neuvonnassa. Ulkoministeriön yrityspalveluille on kasvava kysyntä. Muuttunut geopoliittinen tilanne ja suurvaltakilpailu lisäävät kansainvälisten markkinoiden epävarmuutta ja vaikeuttavat myös suomalaisyritysten toimintaa. Yritykset kaipaavat suomalaisista intresseistä analysoitua tietoa ja neuvontaa kohdemarkkinoiden kehityksestä ja riskeistä. Yritykset tarvitsevat myös tukea verkottumisessa kohdemaiden poliittisiin päättäjiin sekä elinkeinoelämän vaikuttajiin.

Yritysten kasvava tarve ulkomaanverkoston vienninedistämispalveluille tulee huomioida resursseja arvioitaessa. Vahva ulkomaanverkosto, jonka kivijalan muodostavat ulkoministeriön ja Business Finlandin ulkomaantoiminnot, on avainasemassa Suomen talouden integroitumiselle kansainvälisille markkinoille sekä suomalaisyritysten viennin ja kansainvälistymisen kasvattamiselle. On myös huomioitava, että Suomen vienninedistämisresurssit ovat nykyisellään pienemmät kuin vertaismaista esimerkiksi Ruotsissa ja Tanskalla. Resurssien pienentämistä tulisi näin ollen välttää.

- Hallitusohjelman mukaan ”Selvitetään Business Finlandin ulkomaantoimintojen siirtämistä osaksi Suomen edustustoverkkoa.” Mitä vaikutuksia tällä siirrolla voisi toteutuessaan olla?

Ulkoministeriö toteaa, että hallitusohjelmaan on kirjattu tärkeä mandaatti Team Finland -verkoston toiminnan ja johtamisen uudistamiseen, elinkeinoelämää kuunnellen. Ulkoministeriön ohjausroolia on vahvistettava ja Business Finlandin ulkomaantoimintojen siirtämistä osaksi Suomen edustustoverkkoa selvitettävä. Vienninedistämistoiminnan, erityisesti Team Finland -vierailuiden, vaikuttavuus on arvioitava suhteessa vertaismaiden malleihin.

Selvitystyötä varten on perustettu ulkoministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön virkamiestyöryhmä. Työryhmä selvittää ratkaisumalleja, joilla verkoston tuloksellisuus ja vaikuttavuus parantuvat. Selvitystyöryhmä tulee myös arvioimaan mahdollisen Business Finlandin ulkomaantoimintojen siirron edellytykset. Ratkaisumallien arviointi on parhaillaan käynnissä, joten tässä vaiheessa on liian aikaista ottaa kantaa siirron vaikutuksiin.